

NAAR EEN DUURZAME STOLP

Met de verandering van agrarisch bedrijf naar woongebruik zijn stolpthema's als isolatie, energie en duurzaamheid van grote betekenis geworden. Woonde het boerengezin in een bescheiden woonvertrek met warmte van koeien op stal en hooi in het vierkant, de woonwensen van nieuwe bewoners spreiden zich uit over de hele, door beesten en hooiberg verlaten stolpruimtes.

Isolatie en stookkosten

Meer en meer zijn stolpbewoners bewust van de noodzaak van goede isolatie, warmte- en vochtregulatie. Steeds meer ook is duurzaamheid richtinggevend bij bouw en verbouw. Het is hierom dat er een project is gestart richting beheersbare stookkosten, hand in hand met portemonnee en milieu. En dat in relatie met het behoud van de cultuurhistorische waarden. In deze Nieuwsbrief meer hierover.

Zomertijd in stolpenland

De komende maanden zijn bij uitstek geschikt om stolpen te spotten. Bijvoorbeeld met de in 2013 verschenen fietsroutes langs museumboerderijen waarvan het Rundveemuseum in Aartswoud een unieke plaats inneemt. Een kennismaking met Blaarkoppen, Wittrikken, Lakenvelders en die andere zeldzame runderrassen.

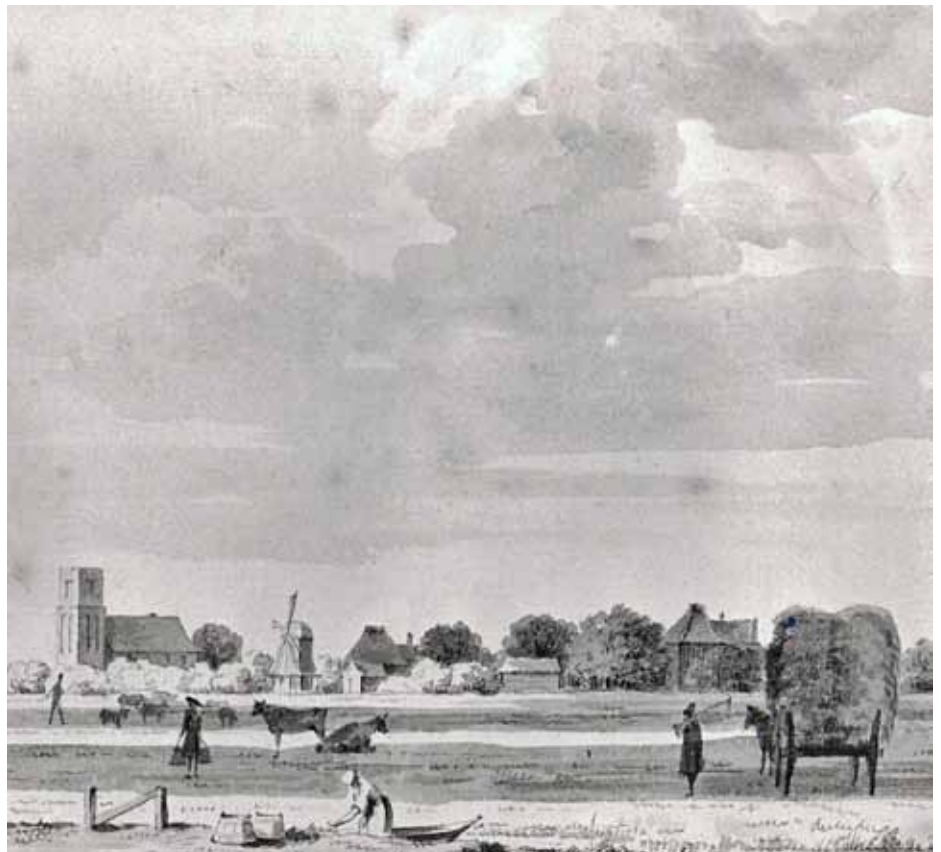
Dit nummer

In deze Nieuwsbrief een verhaal over het archeologisch onderzoek in Bovenkarspel, een terugblik op de geslaagde voorjaarsexcursie, de Niet-zonder-hoop aflevering, de Binnen-

FOTO: MART GROENTJES

Gesloopt na verval, Schermerhorn.

Landelijk tafereel bij Aartswoud. Fragment uit inkttekening van Cornelis Pronk (1729).

kijker in een bloemenstolp, een nieuwe Kiek en Stolpen in het nieuws.

Contributie 2014

Bijgesloten een accept en machtiging (keuze) voor de jaarlijkse bijdrage van € 15,- (meer heel welkom), zie de brief voor toelichting.

Opgravingsvondst bij stolp in Bovenkarspel.

Machtiginghouders ontvangen geen brief; de afschrijving volgt medio juli 2014. ▲

INHOUD

- ▲ Afscheid Wim Schermerhorn
- ▲ Rundveemuseum Aartswoud
- ▲ Leskist op reis
- ▲ Terugblik Voorjaarsexcursie
- ▲ Duurzame stolp
- ▲ Binnenkijker in de bloemetjes
- ▲ Niet zonder hoop nr.2
- ▲ Kiek 28 en 29
- ▲ Stolpen in het nieuws

FOTO: ARCHEOLOGIE WEST-FRIESLAND

JELLE APPELMAN
Timmerwerken

**Onderhoud
Nieuwbouw
Renovatie**

Kievit 15 1645 TR Ursem
tel 072 502 18 55 mobiel 06 51 707 564
www.jelleappelman.nl

hoope.architekten

Al meer dan 30 jaar een begrip in Noord-Holland.

Uw stolp eigentijds verbouwen? Wij helpen u graag!

- Nieuwbouw
- Verbouw
- Restauratie
- Renovatie
- Interieur

HOOPE ARCHITEKTEN BNA | TEL: 072 533 74 85
INFO@HOOPEARCHITEKTEN.NL | WWW.HOOPEARCHITEKTEN.NL

Aannemersbedrijf
M. Duinmaijer B.V.

- nieuwbouw
- verbouw
- renovatie
- onderhoud
- houtskeletbouw
- machinale houtbewerking
- kozijnenspuiterij

M.C. van Voordenstraat 2, 1483 GB De Rijp tel: 0299 673487 fax: 0299 674626 www.duinmaijer.nl

WEIJNTJES
HANG- EN SLUITWERK

Amsterdam Z.O. Amsterdam
Utrecht Bussum 's-Hertogenbosch

WWW.WEIJNTJES.NL

voor:
nieuwbouw - verbouw
renovatie - restauratie
woningbouw
utiliteitsbouw
sportaccommodaties
interieur adviezen

**sander douma
architecten bna**

1841 gb stompoteren
noordervaart 73
tel. 072-5039847
fax 072-5039803

e-mail: post@sanderdouma.nl

AANNEMERSBEDRIJF WEST-FRIESLAND

AWF

Dr. Nuyensstraat 20 • 1617 KC Westwoud • www.awfbouw.nl

Tot in detail verantwoord maatwerk

Visser Hraam

Noorder IJ- en Zeeweg 8, 1505 HG Zaandam
075-6177984 | www.timmerfabriekvisser.nl

SIJM
RIETDEKKERS BV

Zwaagdijk-Oost 286, t. 0229 262140, m. 06 20548854
www.rietdekkersbedrijfsijm.nl

WIM SCHERMERHORN

Het Rundveemuseum in Aartswoud vormde het passend decor voor het bestuursafscheid van Wim Schermerhorn. Op 11 april werden Wim en zijn echtgenote Wil op genoegelijke wijze uitgeluid. 24 jaar bestuurslid en al die tijd met hout snijdende inbreng. Op zijn nuchtere, onverstoorbare wijze gaf hij zijn mening. Telkens stond zijn boerenwijsheid garant tegen al te veel luchtkastelen, al te veel frivole, politiek-trendy ontwikkelingen die ook nog eens een keer een belemmering voor de boerenstand betekenden. In het Rundveemuseum wees voorzitter Evert Vermeer op zijn vele verdiensten. Wim zei dat hij zijn bestuursperiode als heel plezierig had ervaren en had in die tijd (die met Johan Schilstra als voorzitter was begonnen) de waardering voor de stolp bij zowel agrariërs als 'burgers' beduidend zien toenemen. Na een bezoek met gedegen toelichting van de deskundige rond-

leiders door de stallen van het veelrassige Rundveemuseum werd het afscheidssamen-zijn voortgezet met een maaltijd in een West-Friese herberg in Hoogwoud. Wim: bedankt! ▲

Wim Schermerhorn keurt het rundvee.

RUNDVEE-MUSEUM

Ooit liepen de Nederlandse weilanden vol met allerlei soorten runderen, veelal regionaal gerangschikt naar geschikt ras voor het te verorberen gras. Met de grootscheepse ontwikkelingen in het agrarische bedrijf en de aanpassingen van de voedingsbodem, de grond- en grassoorten, -alles vanwege hogere productie- werden niet alleen de rundveelandschappen maar ook het rundvee zelf veel gelijksoortiger. Het aantal koeienrassen decimeerde en de veelzijdigheid nam drastisch af. Al een tiental jaren geleden ontstond het plan een 'levend' museum van 'bedreigde' runderassen op te zetten. In Aartswoud bleek de ontwikkeling daarvan haalbaar: de centraal in het dorp gelegen stolp van Aat Grootes kwam door bedrijfsbeëindiging beschikbaar, met erachter land en ruimte voor het beoogde bezoekerscentrum en een nieuwe stal. Bovendien met de mogelijkheid voor de geschikte behuizing voor een zorgboerderij in de bestaande stolp. Waarmee deze combinatie in beeld kwam voor (o.a. Europese) subsidies en sponsoring.

LESKIST VOOR VRIENDJES VAN DE STOLP

De leskist stolpboerderij van de Boerderijstichting staat sinds begin mei in museumboerderij Westerhem in Middenbeemster. Scholen die de leskist willen gebruiken kunnen het koppelen met een bezoek aan Westerhem -of een van de overige aangesloten museumboerderijen-. Daarmee zetten wij de bekendheid met de stolp onder de jongere Noord-Hollanders stevig op de vierkantspalen. Inmiddels hield Sam Kuijper op zijn school in Oosthuizen een spreekbeurt over de stolp. En

de stolp uit de leskist verrees in de klas. Sam had ons in zijn mailbericht naar de leskist gevraagd want: "in mijn familie wonen mensen in stolpen en ik denk dat daarover veel te vertellen is. Vandaag las ik met mijn moeder een artikel in de Polderexpress over de leskist die ik dan graag wil lenen". De spreekbeurt leverde Sam tenslotte een welverdiende 10 op. (Leskist lenen? Een bericht naar het secretariaat of naar Anneke Zandt: annekezandt@gmail.com). ▲

Sam Kuijper als volleerd hooisteker.

Het Rundveemuseum in Aartswoud.

Prachtcombinatie

In 2013 was het zover: het complex opende en de Lakenvelders, Baggerbonten, Witrikken en Blaarkoppen (plus de overige 6 koeienrassen) scharrelen sindsdien in de potstal en kunnen zich uitloeiën in het weiland. Ook schapen, geiten, ganzen en eenden bevolken het territorium. In het museumdeel en de educatieruimte is van allerlei informatie en achtergronden over de historie en de soortenrijkdom. Erheen!

Rundveemuseum Aat Grootes, Schoolstraat 43, 1719AT Aartswoud. (tot half sept.: wo., za. en zo. 13-16.30; half sept.-half april: eerste zo. van de maand) www.rundveemuseum.nl ▲

Bouwplannen komen tot leven wanneer je met Maarten spreekt!

BOUWKUNDIG ONTWERP-
EN TEKENBUREAU
KONING BV

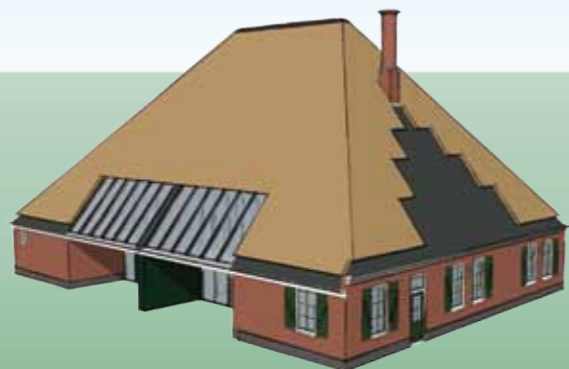
SCHREPEL 12 DE GOORN - TEL.: 0229 - 540996

WWW.MAARTEN-KONING.NL

Wijdenes, 2014

TE KOOP
½ STOLPBOERDERIJ

GELEGEN TUSSEN SCHAGEN EN KOLHORN
AAN DE KREIL 30, BASSINGERHORN

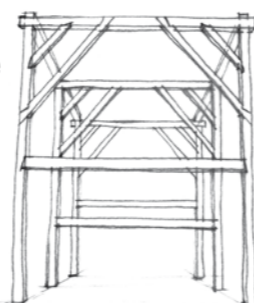
CASCO+, KOOPPRIJS € 375.000 K.K.

HYPOTHEEK VERSTREKT DOOR HET RESTAURATIEFONDS:

1½ %

IWEMABOUW-STOLPENBOUW, T 06 108 26 456

restauratie
transformatie
nieuwbouw
verbouw

ARCHITECTENBUREAU
KLEIN
Zaanweg 59
Wormerveer
075-6287686
www.kleinbv.nl

de Zinger
Traditionele stijlinterieurs

*Antieke bouwmaterialen
Ook voor restauratie van uw hang- en
sluitwerk en verlichting.*

Wormerweg 17, 1464 NB Beemster
0299 690273 | www.dezinger.nl

Gratis inspectie
op houtaantasting

VCA* & ISO 9001
gecertificeerd

NVPB

Van Lierop

Conserveert & Herstelt Hout | Verdrijft Vocht

Specialist op het gebied van o.a.

- Houtworm- en boktorbestrijding
- Herstel van rotte balkgedeelten
- Brandvertragende behandeling van oud en nieuw constructiehout

MEER DAN 50 JAAR 'DE GROOTSTE VRIEND VAN DE STOLP' | TEL. 072 574 18 56 | WWW.VANLIEROP.NL

BOEIENDE EXCURSIE

Dik 50 deelnemers aan de voorjaarsexcursie werden op 3 mei onthaald door trotse stolpbewoners in de Zijpe. Een lang lint van stolpisten trok op deze zonnige zaterdag langs de boorden van de Grote Sloot waar de mooie stolpen met interessante interieurs en boeiende verhalen garant stonden voor een prachtige boerderijenreis.

In het monumentale en gezellige etablissement De Keuken in Schagerbrug werden de deelnemers (de selectie 'wie het eerst komt, eerst maalt' uit 80 inzendingen) van koffie voorzien. De secretaris voerde de spanning op met een inleiding op wat er voor moois te wachten stond en bestuurslid Melanie Balledux gaf een gedegen achtergrondverhaal over de historie van de Zijpe. Na de splitsing in twee groepen bezochten de deelnemers twee stolpen in de ochtend en na de lunch -ook in De Keuken- twee in de middag.

Hans Iwema geeft toelichting in de 'Starre Kroon'.

Oude Zijper stolpen

In het ochtendprogramma waren een 17^e eeuwse en 18^e eeuwse stolp vertegenwoordigd. 'Huis Vroegop' werd als eerste stolp van

de Zijpe, in 1670 gebouwd achter een later gesloopte buitenplaats. De naam verwijst naar het al vroeg te gebruiken perceel land van deze inpoldering, dichtbij de westelijke afwatering van de Jacob Klaasesluis. Een prachtstolp, zo oordeelden de bezoekers, met o.a. de heerschapskamer, open vierkant, originele koestal en een merkwaardige, ingekepte vierkantspaal. 'Starre Kroon, herbouwd in 1797' laat zich lezen op de mooie gevelsteen op de bewuste stolp in Burgerbrug. De bewoners, Hans Iwema en zijn vrouw, koersten de groepen langs binnen- en buitenkant. Een dubbele stolp met de darsdeuren midden in de zijgevel. De stolp stond er aanvankelijk bij als een verloederde lege huls en na jaren van zorgvuldige ver- en inbouw is er een zeer geslaagd voorbeeld te zien van wonen en werken met een indrukwekkende ruimtelijkheid.

Agrarisch

Het middagdeel toonde twee laat-19^e eeuwse stolpen die agrarisch in gebruik zijn. Dat de stolp 'Uit den Haak' uit een ruime beursgebouwd werd is te zien aan de met luiken en gevelstukken versierde voorgevel. Het was de wens van de regenten van het vroegere weeshuis (het naastgelegen Huis van Strijen waartoe de stolp behoort). De gastvrije bewoners, de familie de Graaf, voeren hier een bedrijf voor opfok van vee en beheren ook een cam-

Groep 1 bewondert de stolp 'Huis Vroegop'.

ping op het terrein. Een interessant onderdeel van de excursie vanwege het doelmatig agrarisch karakter van stolp en erf, zonder fratsen. En bovendien inzichtelijk door de toelichting waarbij de eigenaar de beperkende milieu- en natuurregels aan de kaak stelde. Ook 'De Suri-naamse Vriend*', de stolp uit 1898 in Schagerbrug is agrarisch in gebruik. Hier met koetsen, hooi en tuigkasten en paarden in de paardenstal. Heel bijzonder is de volledig ingerichte zomerstal op de lange en korte regel met huisraad en gebruiksvoorwerpen; voor de deelnemers een zeer gewaardeerd onderdeel van deze interessante en geslaagde excursie. *lees over deze stolp onze Nieuwsbrief nr. 73, juni 2013.

HANDBOEKEN BOERENERVEN

In april verschenen twee fikse handboeken 'Ontwerp uw eigen erf' boordevol praktische tips voor de inrichting van het erf en beplanting. Een over de boerenerven van de Beemster en een over die in de gemeente Castricum. Een project van Landschap Noord-Holland en de betreffende gemeenten.

Het boerenerf rond de Noord-Hollandse stolp kenmerkt zich door dezelfde nuchterheid als die van de Noord-Hollandse boer. Geen weelderige beplanting rond de stolp, geen uitheemse boomsoorten, geen paadjes, beeldjes en verdere tierelantijnen. Het voorerf in veel gevallen zelfs geheel kaal, met de schapen als maaaimachine (het 'skape-erf'). Windsingel, bleekveld, boomgaard, eenvoudige bloementuin, moestuin en verder alles wat met het agrarisch bedrijf (vooral veehouderij) te doen had. Een sober maar krachtig geheel in relatie met natuurlijke waarden. Bekendheid met en

aanbod van allerlei buitenpoortige beplantingssoorten en de woon- en gebruikswensen zijn van invloed op de veranderingen van het karakter en aanzien van het boerenerf. Landschap Noord-Holland en Boerderijenstichting zien daarmee een verlies aan kwaliteit, natuurwaarden en identiteit.

Ontwerp uw eigen erf

Met de handboeken 'Ontwerp uw eigen erf' wordt antwoorden gegeven op vragen als:

- Hoe was de traditionele indeling van het boerenerf?

- Welke beplantingssoorten zoals struiken en bomen horen van oudsher op het erf?
 - Hoe is erf en tuin in te richten in samenhang met nieuwe voorzieningen?
 - Wat te doen met de bijgebouwen op het erf?
- Deze onderwerpen komen in het handboek uitgebreid aan de orde. Met aandacht voor de kenmerken van het erf in samenhang met de specifieke grondsoort en het (vroegere) agrarische gebruik. Ook suggesties voor een nieuw of aangepast ontwerp en adviezen voor (nieuw)bouw op het erf. Bovendien een overzicht van streek-eigen struik- en boomsoorten.

Het handboek (Beemster of Castricum) is te bestellen à € 10,- via de webwinkel www.landschapnoordholland.nl/webwinkel. Voor vragen, advies en financiële regelingen bij de erfinrichting: f.koornneef@landschapnoordholland.nl

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK IN BOVENKARSPTEL

In mei 2012 stond het groots in de lokale kranten: aan de Hoofdstraat 23-29 in Bovenkarspel werden vier grote teerlingen (poeren) van een standermolen aangetroffen. Het nieuws verspreidde zich snel en via internet werd het lokale nieuws landelijk. De 16^e eeuwse molen zou een voorloper zijn van de korenmolens aan de Tocht. Inmiddels blijkt na analyse van alle gegevens dat het geschetste beeld aardig genuanceerd moet worden. Archeoloog Sander Gerritsen beschrijft een speurtocht onder het maaiveld.

Afb. 1

Afb. 2

Het onderzoek aan de Hoofdstraat was de tweede opgraving in successie op die locatie. In 2010 had de opgraving net ten westen al resten opgeleverd uit de Prehistorie (Midden-Bronstijd) waaronder erfgreppels, kringgreppels en zelfs een huisplaats waar meerdere generaties hun huis hadden gebouwd. Naast deze prehistorische overblijfselen kwamen sporen en vondsten uit de periode van de vroegste middeleeuwse bewoning in de 12^e en 13^e eeuw tevoorschijn.

De Leeuwenhalm

Uit cartografische en historische bronnen was bekend dat op de westelijke helft van het plangebied oorspronkelijk een stolpboerderij had gestaan met de naam 'De Leeuwenhalm'. De oudste vermelding ervan dateerde uit de 19^e eeuw, maar in de 40ste penning van 18

augustus 1695' werd al melding gemaakt van een huis op deze locatie: "...in een Eeuwige Erfpacht een Huijs en Erve met twee stukken landt daaraan en achter, genaamt het Hiemert en Bolcke groot tesamen in onkosten omtrent 1300 roeden staande en gelegen in 't Westeijnde van Bovencarspel aan de Noordtkant van de straat, aan het Evendeel, belent ten oosten van het huijs Jacob Pietersz en ten westen Albert Tijisz. Pater".

Van deze stolpboerderij zelf werd niets teruggevonden - de resten lagen buiten het ontgraven deel - maar uit een van de erfsloten aan de achterzijde van de stolp kwam aanzienlijk veel vondstmateriaal. Opvallend was dat een belangrijk deel van dit materiaal uit het einde van de 16^e eeuw dateert. De lay-out van de percelen uit deze fase gaf geen directe aanwijzingen voor de aanwezigheid van een huis met een andere vorm, bijvoorbeeld een meer langwerpige huis op het terrein. Hieruit bleek dat de stolp 'De Leeuwenhalm' waarschijnlijk al ergens in de tweede helft van de 16^e eeuw gebouwd kan zijn.

Het onderzoek uit 2012 richtte zich voornamelijk op het oostelijk deel van het plangebied. Ook hier kwamen weer prehistorische en middeleeuwse resten tevoorschijn. Tot bijna ieders verbazing werden hiernaast vier opvallend grote bakstenen poeren gevonden. Niet allen werden volledig vrijgelegd, maar aan de hand van de gedocumenteerde zijdes bleek dat de bouwwerken een afmeting van ruim 2 bij 2 meter bezaten. De bovenzijden van de poeren waren ernstig verstoord. Waarschijnlijk werden ze in latere periode gebruikt als een soort steengroeve om baksteen te verzamelen. Ondanks de verstoring aan de top, was nog 0,5 m in de bodem bewaard gebleven. (Afb. 1 Vanwege het extreme formaat werd de poeren van de stolpboerderij in de eerste instantie geïnterpreteerd als teerlingen van een standermolen.)

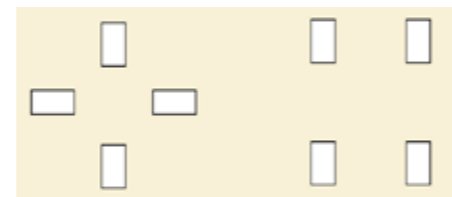
De poeren waren opgebouwd uit hergebruikte bakstenen met uiteenlopende formaten. Een groot deel van het baksteen was echter wat uniformer: oranje-rood met een formaat van 19-20 x 8,5-9,5 x 4-4,5 cm. Aan de noordwestelijke poer was in de loop der tijd een verbouwing gedaan. Hierbij werd tegen de

oorspronkelijke poer een dubbelsteens muurwerk aangebouwd. Bij de bouw van deze versteviging werd bijna het gehele pakket aan humeuze ophogingslagen weggegraven en werd er een vlijlaag van lichtgrijs zand gestort. (Afb. 2 Tegen een van de grote vierkantspoeren werd op een later tijdstip een stuk aangebouwd.) In het zand werden rijen van houten slieten ingeslagen waarop de bakstenen werden gelegd. Het baksteen van de aanbouw bestond uit oranje-rood en bruin-geel baksteen met een formaat van 18 x 8 x 3,5 cm. De afmetingen van de versteviging bedroeg 1,6 m x 1,6 m.

Een molen?

Door de grootte van de poeren werd in eerste instantie gedacht dat we te maken hadden met de teerlingen van een molen. De latere korenmolens aan de Tocht lag direct ten zuiden van deze locatie en zou dus goed de opvolger van een standermolen op de onderzochte plek kunnen zijn. Toch zat het niet helemaal lekker. Het gebruikte baksteenformaat strookte niet goed met de periode van de molen. Op een kaart van Jacob van Deventer uit omstreeks 1560 staat de molen niet langs de Hoofdstraat weergegeven. Wij gingen er vanuit dat de molen dus voor halverwege de 16^e eeuw gebouwd moest zijn. Het gebruikte soort baksteen in die periode is normaal gesproken echter een stuk forsere dan de aangetroffen stukken. Ook was de ligging dicht op de Hoofdstraat, een drukke verkeersader in die tijd, niet echt logisch. De wieken van een draaiende molen zou de langslopende paarden alleen maar schrik aanjagen.

Een ander belangrijk argument tegen de aanwezigheid van een korenmolen was de ligging van de vermeende teerlingen in een vierkant in plaats van een kruisvorm. (Afb. 3 Links een normaal patroon van teerlingen van een standermolen, rechts de aangetroffen poeren.)

Afb. 3

Na afronding van het veldwerk is contact opgenomen met diverse specialisten op het gebied van molens in Nederland en Vlaanderen en niemand had ooit een standermolen op een vierkante structuur van teerlingen gezien. Hoewel de meeste kenners erg geïnteresseerd waren in dit 'nieuwe' type moesten we het idee voorgoed laten varen tijdens de verwerking van de veldgegevens. Na het digitaliseerwerk bleken de poeren direct binnen de stolpboerderij te liggen die zichtbaar was op de 19e eeuwse kadastrale kaart.

Het was duidelijk dat de bouwwerken de vierkantspoeren van een stolpboerderij moesten zijn. Door dit voortschrijdend inzicht konden meteen een aantal andere structuren beter geïdentificeerd worden: een lange muur bleek de achtergevel van de stolp. Deze was gefundeerd op spaarbogen. (Afb. 4 Van de achtergevel van de stolpboerderij kwamen de pilaren van de spaarboogconstructie tevoorschijn.) Deze stonden op vierkante pilaren met aan de voet een afmeting van 0,8 m x 0,8 m. De onderzijde was opgebouwd uit vier lagen geelrode en rode bakstenen met een opvallend groot formaat; 22 x 10,5 x 4,5 cm. Voor de spaarbogen waren overwegend gele en bruinrode bakstenen gebruikt, met als formaat 19-19,5 x 9-9,5 x 4-4,5 cm. De afstand tussen de pilaren bedroeg 2,9 m.

Oudere stolp

Dit laatste baksteenformaat kwam goed overeen met een groot deel van het gebruikte formaat in de poeren. Daarnaast was er ook een gelijkentje met de bakstenen die werden aangetroffen in twee haaks op elkaar staande muren verder van de weg af en meer naar het oosten. Het vermoeden bestaat dat dit de restanten zijn van de funderingen van de westelijke zijgevel en de achtergevel van een oudere stolp. Op basis van dateerbaar vondstmateriaal uit de sloot en een afvalkuil op het achtererf wordt deze oudere stolp gedateerd aan het einde van de 16^e - of het begin van de

Afb. 4

Afb. 5

17^e eeuw. Deze stolp stond langs een insteekhaven voor schuiten. (Afb. 5 De insteekhaven voor schuiten werd vermoedelijk door beide stolpboerderijen gebruikt.) De haven lag op de erfgrans tussen stolp en eerder genoemde boerderij 'De Leeuwenhalm'. Waarschijnlijk gebruikte beide boerderijen de haven in deze periode.

In de periode die hierop volgde werd de oudere stolp aan de oostzijde gesloopt en werd de nieuwe stolp iets meer naar het zuidoosten gebouwd. Het vierkant werd op hele grote poeren aangelegd. Hiervoor werd het o.a. baksteen van de funderingen van de oudere stolp gebruikt. De poeren van de oudere stolp werden geheel niet teruggevonden. Deze waren waarschijnlijk een stuk lichter gefundeerd en vermoedelijk werden alle bakstenen hiervan ook hergebruikt. Deze nieuwe stolp werd ergens rond 1700 gebouwd.

Waarom uitzonderlijk grote vierkantspoeren werden gebouwd is onduidelijk. Mogelijk waren de poeren van de oudere stolp te licht bevonden en wilde men het nu beter doen. Misschien is genoemde aanbouw aan een van de poeren een aanwijzing dat men te kampen had met een constructiefout. Wellicht stond een van de vierkantspalen niet goed op het midden van de poer en moest de aanbouw er voor zorgen dat de paal opnieuw op zijn fundering werd gecentreerd.

De opgravingen hebben informatie opgeleverd over de verschillende bouwwijzen en dan vooral met betrekking tot de ondergrondse structuren zoals funderingen en dergelijke. Daarnaast leverde het onderzoek ontzettend veel vondsten op die inzicht geven in de materiële cultuur van de bewoners van de stolpboerderijen.

Bakpannen en borden

Het vondstmateriaal bevond zich vooral in de sloten en afvalkuilen. Soms leek het er wel op alsof een groot deel van de huisraad in één keer was weggegooid. Op één locatie waren

meerdere op elkaar gestapelde bakpannen gevonden. (Afb. 6 Uit een sloot kwam een aantal bakpannen.) Uit een afvalkuil kwamen drie borden uit het uiterste noordwesten van Duitsland. Twee van deze borden waren vrijwel compleet. (Afb. 7 Uit een van de afvalkuilen kwamen o.a. twee bijna complete borden vermoedelijk uit de omgeving van Husum, in het noordwesten van Duitsland. Datering: laat 16de - vroeg 17de eeuw.) De borden zijn waarschijnlijk in de late 16^e of vroeg 17^e eeuw gemaakt in de omgeving van de stad Husum, dat oorspronkelijk in het zuiden van Dene-marken lag. Hoe de vondsten verzeld zijn geraakt in Bovenkarspel wordt nog onderzocht. Mogelijk heeft het te maken met de vleeshandel die bestond tussen het gebied en West-Friesland. In deze periode werden vanuit het gebied kalveren gehaald om te worden vetgemest op de grazige Westfriesse weides. Mogelijk zijn de borden op een of andere wijze met de runderen meegekomen.

Afb. 6

Afb. 7

Ondanks deze exotische vondsten is het percentage importproducten en dan vanuit met name de mediterrane wereld opvallend laag. In vergelijking met vindplaatsen uit de steden is er een duidelijk verschil. Het aardewerk uit Bovenkarspel bestaat vooral uit doorsnee gebruiks-aardewerk van roodbakend aardewerk, witbakend aardewerk en steengoed. De duurdere Nederlandse majolica is ook schaars. Ondanks het lage percentage importstukken is een aantal zeldzame exemplaren aanwezig waarvan wordt vermoed dat ze mogelijk door de eigenaren zelf werden meegenomen. Dit zou wellicht een aanwijzing kunnen zijn dat bewoners (tijdelijk) actief waren binnen de scheepvaart. Een van de

MOLENAAR
BERGEN RIETDEKKERS KOEDIJK
072 581 33 97 072 561 44 46
Bekijk onze website op www.molenaarrietdekker.nl

Speciaal voor de brandverzekering van rietgedekte panden. Goede voorwaarden met lage premies.

Voorbeeld: brand-/stormverzekering woonboerderij steen/riet vanaf 1,60 % en woning steen/schroefriet vanaf 0,80 %.

Hoornseweg 2, 1687 ND WOGNUM, telefoon 0229 57 22 57
www.ovmdeveenhoop.nl, info@ovmdeveenhoop.nl

- hoveniersbedrijf
- tuinontwerp en adviescentrum
- sport en recreatie
- tuinwinkel

Vakwerk dit jaar tegen laag BTW tarief!!

Op de juiste manier snoeien geeft het juiste resultaat.

Het Woud 10 - 1688 JE Nibbixwoud
telefoon 0229 - 57 16 29
E-mail hoveniers@floridus.nl
www.floridus.nl

BoudewijnHosmus
Keukenambacht

www.boudewijnhosmus.nl

Bijvoet
ENERGIE

Uw partner in duurzame energie

Lagere energiekosten

Beter milieu

Warmte uit Hout

Tapwater uit Zon/Hout

Electriciteit uit Zon

U bent van harte welkom in onze EnergieBoerderij

aan de Middenweg 1 in Heerhugowaard (naast Intratuin)

www.bijvoetenergie.nl

conclusies die uit het onderzoek getrokken kan worden is dat de bewoners van de stolpboerderijen het zich mogelijk niet konden veroorloven om grote hoeveelheden importkeramiek aan te schaffen. Wellicht behoorden zij tot de lagere sociale klassen. Vanuit een andere invalshoek zouden andere factoren ook een rol kunnen spelen zoals smaak en een afkeur van eigentijdse moderne of 'stedelijke' zaken en

goederen binnen bepaalde groepen. Het archeologisch onderzoek in Bovenkarspel heeft aangetoond dat de interpretatie van sporen, vondsten en structuren onderhevig kan zijn aan verandering. Hiernaast hebben de opgravingen veel informatie opgeleverd over vondstmateriaal waarover de bewoners van de stolpen beschikten door de tijd heen. Het onderzoek naar materiële cultuur in een

buitenstedelijke context binnen West-Friesland staat eigenlijk nog in de kinderschoenen. De analyse van de vondstcomplexen uit Bovenkarspel vormen een eerste inzicht in de verschillen en overeenkomsten tussen stad en platteland in de Gouden Eeuw en daarna.

Sander Gerritsen
Archeologie West-Friesland

Literatuur: S. Gerritsen & C.P. Schrickx, 2014. Kringgreppels rond De Leeuwenhalm. Archeologisch onderzoek naar resten uit de Bronstijd, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd op het terrein van het oude Postkantoor (Hoofdstraat 17-19 en 23-29) in Bovenkarspel, gemeente Stede Broec. West-Friese Archeologische Rapporten 60.

DUURZAME STOLP

Er gaan veel makke schapen in een hok. Zoals de ruim 80 deelnemers aan de startbijeenkomst van het project Duurzame stolp. Op 19 mei gehouden in de riante schapenshuur van Cor en Ria Spijker achter hun prachtstolp in Oostwoud. De gemeente Medemblik en de regionale milieudienst RUD NHN organiseren samen met de Boerderijstichting dit project.

Op de bijeenkomst werden stolpeigenaren geïnformeerd over de mogelijkheden de stolp duurzamer te maken en maatregelen te nemen voor energiebesparing. Tot 50 jaar terug had stolp een natuurlijke klimaatbeheersing met

in de koude winterperiode de warme koebeesten op stal en een flinke tas hooi in het vierkant. Slechts het woongedeelte werd verwarmd, over het algemeen geen grote ruimte, met houten wanden en vloeren en ook nog voorzien van (binnen-)luiken. Met de verandering naar woongebruik voor grotere delen van de stolp komen aspecten als verwarming, vochtregulatie, ventilatie en isolatie steeds meer centraal in de aandacht.

Naar beheersbare kosten

Energiegebruik vormt voor een groot woongebouw als een stolp een flinke kostenpost. Voor beheersbaar financieel gebruik in relatie met het behoud van de stolpboerderij en de ambities duurzaamheid van gemeenten is met dit project een aanvang gemaakt die met de bijeenkomst en met rechtstreekse informatie naar de bewoners van (ruim 500) stolpen in de gemeente Medemblik werd gestart. Met

Peter van Zutphen geeft toelichting.

inleidingen en het tonen van beeldmateriaal lieten Peter van Zutphen (Boerderijstichting) en Barend Hoogendorp (Monumentenwacht) zien welke mogelijkheden er zijn tot energiebesparing en duurzaamheid, van eenvoudig (het 'altijd goed-pakket') tot een bredere aanpak na een advies (het 'op maat pakket').

Uitgebreide informatie is op te vragen bij het RUD NHN (Barbara Harskamp, Adviseur Duurzaam, bharskamp@rudnhn.nl) en op de sites www.boerderijstichting.nl en www.monumentenwachtnoordholland.nl.

Een bomvolle stal bij de introductie.

EXIT BOERENSPUL

Tot enkele maanden geleden nog een tastbaar bewijs van agrarische bedrijvigheid in het dorp: de boerderij van Duin in Schermerhorn. Eeuwenlang, in de schaduw van de kerk, aan de rand van de Mijzerpolder. De dubbele stolp met zijn karakteristiek boerenerf en schuren was al enkele jaren onbewoond en het verval nam ernstige vormen aan. Redding door herbestemming bleek niet mogelijk en op het perceel zullen, als de plannen gerealiseerd worden, vier landhuizen verrijzen.

Stolp met erf in Schermerhorn, 2011.

Kaalslag op erf in Schermerhorn, 2014.

B I N N E N

In de Binnenkijker kijken we binnen in een stolp. Nog meer dan de exterieurs verschillen de interieurs van stolpen. In deze aflevering de unieke combinatie van wonen en bloemenwinkel als toekomstbestendige herbestemming die alweer enige tijd goed marcheert. Een kijkje achter de schermen van een stolpwinkel.

De Nieuwe Niedorper Dorpsstraat is lang en recht, maar verveelt geen moment, want er ademt de aangename sfeer van een platte-landsdorp. Bomen, een (lange) sloot met bruggetjes, een dorpshuis, een zijstraat, nog meer bomen, een kerk, een stolp en nog een stolp. De volgende stolp met het bordje 'pioenen om te zoenen' is onderwerp van deze Binnenkijker. Het ruime achtererf geeft een onverwacht vergezicht op een weiland met koeien dat aangenaam is gestoffeerd met groepen fruitbomen van een oude boomgaard. Een bijna buitenlands aandoend groen uitzicht. Verrassing nummer een.

Van vee via fruit naar bloemen

Binnen wachten Siebo Andringa en Nel Sepers in de woonkeuken waar (boerentraditiegetrouw) wordt bijgesproken aan de grote keukentafel. Met koffie, vanzelfsprekend. De stolpboerderij kent een levendige geschiedenis. Was de hoeve eerst in handen van veehouder Rezelman met een gemengd bedrijf, daarna ging de stolp over naar de familie Peterse die er een fruitkwekerij met een fruitwinkel aan huis dreef voordat Siebo en Nel er in 1997 hun combinatie van wonen en bloemenzaak van maakten. Bloembinderij Pimpernel is sindsdien een goed lopende zaak binnen de traditie van stolp en winkel gestoeld op het aloude stolpenprincipe van het wonen en werken onder één dak. Siebo verhaalt plastisch van de slechte staat waarin de stolp, overigens een gedeeltelijk provinciaal monument, verkeerde en hoe ze de zaak

destijds hebben aangepakt. Daadkrachtig zijn de koelcellen gesloopt, is de vierkantconstructie tegen houtworm behandeld en de uitbollende stalmuur van de oorspronkelijke lange regel vervangen. "Op onderdelen in legendarisch slechte staat", luidt het ondubbelzinnige commentaar van Siebo. Nel neemt over hoe het gedeelte dars, vierkant, korte en lange regel is verbouwd tot haar zaak, de bloemenwinkel. Het resultaat is een buitengewoon ruime winkel met een knus karakter en veel mogelijkheden voor een overzichtelijke uitstalling van bloemen, boeketten, planten, potten, vazen en ander aardewerk en snuisterijen. De klandizie blijkt uit de met regelmaat klinkende winkelbel. "Waarmee kan ik u helpen?"

Stolp en winkel

De stolp combineerde niet alleen vee, voer en mensen onder een en het zelfde dak, maar ook vaak werden verschillende functies gecombineerd. Zoals boer en visser, denk aan 'Landbouw en Zeevisserij' in de Wieringerwaard, of de combinatie boer en bakker waarvan een stolp in Lutjebroek nog herinnert of de combinatie boer en kastelein/restaurant houder in een flink aantal nog functionerende voorbeelden. En de combinatie boer en kaasmaker is bijna zo vanzelfsprekend dat je deze makkelijk over het hoofd zou kunnen zien. Met andere woorden is de combinatie stolp en winkel helemaal niet nieuw maar een heruitvinding binnen de moderne zoektocht naar oplossingen voor herbestemming en daarmee

voor stolpbehoud. Ten slotte zijn de vele boerderijwinkels als neveninkomsten op agrarische bedrijven logische variaties op dat stolp-annex-winkel thema. Of het dan gaat om piepers, (scharrel)eieren of herten- dan wel koeienvlees.

Glas-in-lood en molenwiek

Pimpernel heeft een enkel vierkant, maar dan wel een met een grote overspanning. Vijf bij maar liefst acht meter. Heel bijzonder zijn de twee extra vierkantstijlen die het vierkant aan de lange zijde met een meter verbreden. En het wordt nog bijzonderder, want de dekbalk van dat stel staanders is een hergebruikte molenwiek, duidelijk herkenbaar aan de op regelmatige afstand aangebrachte inkepingen voor de wieklatten. De darsdeuren zijn vanaf de binnenkant dichtgemaakt, alleen het loopdeurtje is nog functioneel. Aan de buitenkant zijn ze 'gewoon' herkenbaar gebleven. Een blauw staldeurtje ("Denk om je hoofd!") geeft toegang naar de woning waar je binnen komt in de eigentijdse keuken. De originele voordeur en de rouw- en trouwdeur zijn nog aanwezig en de beide via glazen deuren gekoppelde woonkamers hebben een traditionele indeling met houten wanden in een lichte kleur. De fraaie raamkozijnen met ronde bovendorpel zijn in een vast ritme over de kamers verdeeld. De glazen deuren zijn overigens geschilderd in een perfect nagebootst glas-in-lood motief. De rest van de sfeer komt van paneeldeuren en een eenvoudige schoorsteenmantel. Er is nog een keldertje, een enkel bovenkastje en een schuifje herinnert aan een verdwenen bedstee. Buiten is de stolp strak en rietgedekt met een vierkante schoorsteen. De detaillering in het metselwerk zit 'm in het toepassen van een enkele sierrand in kalkzandsteen, een steen die terugkomt in de gemetselde steunberen op de hoeken van de stolp en in de sierkammen boven de ramen. Eenvoud ten top. Maar het grote gevoel van vrijheid van het bewonen van deze stolp is voor zowel Siebo als Nel het allergrootste goed. "Het is zo heerlijk dat je zo naar buiten kunt lopen". Eens, 100% eens. Mocht u een bloemetje nodig hebben, sla dan uw slag bij Pimpernel en bekijk ondertussen deze bijzondere stolpwinkel ook nog eens goed op www.pimpernel-bloemen.nl.

FOTO: MART GROENTJES
WM

k i j k e r

FOTO: MARIJN MOENS

KLAVER
 MAKELAARDIJ

KIJK VOOR HET
**GROOTSTE
 AANBOD
 STOLPEN
 IN NOORD-
 HOLLAND OP**
 WWW.KLAVERMAKELAARDIJ.NL

KLAVER
 MAKELAARDIJ

 Trambaan 12
 1733 AX Nieuwe Niedorp
 T: 0226 414 008 | F: 0226 414 009

 BUITEN
 STATE

NVM

Fonds Landelijk

WWW.KLAVERMAKELAARDIJ.NL

**PRONK BOUWT MET
 MEERWAARDE**

PRONK BOUW BV

nieuwbouw verbouw onderhoud

 Machinestraat 2, postbus 20, 1749 ZG Warmenhuizen
 Telefoon (0226) 391374, fax (0226) 392032

E-mail: info@pronkbouw.nl, website: www.pronkbouw.nl

Voor uw rieten dak

www.kooijmanrietdekkers.nl

Kooijman
Rietdekkers

Rietdekbedrijf J.P. Kooijman B.V.
 Ruigeweg 119A, Schagerbrug
 T 0224 57 13 28 of 06 53 89 18 49

- dakvernieuwing
- renovatie dakconstructies
- aanbrengen isolatie/- platen
- reparatie en onderhoud
- dakramen en dakkapellen
- ontmossen

lid van:
 Vrij Ondernemers
 Associatie
 Bouwend Nederland

Akerbouw bv
 BURGER EN UTILITEITSBOUW

**BOUW
 GARANT**

Heeft u bouwplannen?
 Uw onderhouds- en restauratiepartner in
 Noord-Holland

Akerbouw B.V. Geesterweg 6, 1911 NB Uitgeest T: 0251-315817 www.akerbouw.nl

NIET ZONDER HOOP

De Boerderijstichting start na de roemrijke reeks 'Boer&Jongens' met een nieuwe rubriek onder de titel 'Niet zonder Hoop', naar de gloedvolle naam van een stolp in de Beemster. Omdat blijkt dat steeds meer stolpen in leegstand vervallen en schijnbaar doelloos afglijden naar een roemloos einde. Eerst raakt de stolp in onbruik, met leegstand tot gevolg met het ontbreken van (zichtbaar) onderhoud. Dit begin van verwaarlozing leidt in de meeste gevallen tot verval. Wat is hiervan de oorzaak? Kan het tij van verdergaand verval gekeerd? Vaak onbekend. Wij willen in dit fenomeen registreren in een ultieme poging tot behoud. Een actie die naar onze mening niet zonder hoop is.

2. BIJ KOLHORN

Ingeklemd tussen de provinciale weg Schagen-Middenmeer en de Westfriese Omringdijk staat aan de Kreil 30 een grote stolpboerderij op een ruim bemeten en beboomd erf. In de zomer gaat de rietgedekte stolp bijna helemaal op in zijn erfbeplanting. Je moet twee keer kijken wil je een glimp van de stolp zien. En met die tweede blik valt pas op dat deze stolpboerderij veel betere tijden heeft gekend. Het erf toont een woest beeld van opschietend groen dat een onderhoudende hand en machine overduidelijk mist. Pas bij een nadere beschouwing zie je dat ook de stolp wegglijdt naar een status van verwaarlozing.

De naamloze stolp aan de Kreil kent slechts een kortstondige leegstand, maar omdat het volledige boerenbedrijf alweer geruime tijd is gestaakt, wint het verval zienderogen terrein. Je zou bij deze situatie kunnen spreken van een bedrijfsbeëindiging over meerdere jaren en wel zodanig dat de noodzakelijke arbeid voor onderhoud navenant is afgenomen. Een en ander hield gelijke tred met de investeringen. Ook die bleven over een langere periode achterwege.

Koeien(knip)ogen

Dat gezegd hebbende, is desondanks nog geen drie jaar geleden een groot gat in het zuidelijke dakvlak met een noodreparatie snel gedicht. De eigenaren hinkten destijds wellicht op twee gedachten en wisten dat een gat in het dak een snel einde van de kernconstructie (lees: vierkant) betekent. De statige stolpboerderij van het (Noord-Hollandse) normaalttype is als melkveebedrijf en kaasmakerij gebouwd in 1860, middenin de bloeiperiode van de landbouw. De stolp heeft een dubbel vierkant met aan de voorzijde van het woongedeelte op het oosten een klein overstek. Voor deze beslist imposante nieuwbouw net na het midden van de 19e eeuw stonden hier twee langhuisstolpjes. Dat op de oostkant van het erf moest voor de nieuwe stolp wijken; het tweede langhuisje staat nog op de westkant van het erf.

De huidige voorgevel is mooi vormgegeven in een vast ritme van deur en (dubbele) raamkozijnen, waarbij het koeienoog er tussenin opvalt. Omdat deze kozijnen eertijds met luiken waren uitgevoerd, betekent dit dat deze koeien-

ogen alleen bij gesloten luiken zichtbaar waren. Deze koeienogen konden bij wijze van spreken knipogen. Op het oostelijke en westelijke dakvlak een dakspiegel. Voor een ronde schoorsteen. De indeling van dit rijksmonument is verder traditioneel en in deze toestand meer dan leeg en verlaten. De grootformaat vierkantconstructie is echter puntgaaf. De muren van de lange regel en de dars (die van de dars met ronde gietijzeren stalramen) daarentegen buiken naar buiten, de vloer in het woongedeelte is verzakt. De darsdeuren zijn nog prominent aanwezig. De dakgoten ogen als bloembakken.

Het is overduidelijk dat deze staat niet veel langer kan aanhouden of een algeheel herstel of een toekomstbestendige herbestemming raakt uit zicht. Zoals de pal voor de stolpboerderij geplaatste zeecontainer dat op dit moment doet. Er zijn voorzichtige signalen die mogelijkwijs duiden op behoud. Signalen die de Boerderijstichting met al zijn expertise en vermogen hoopt te ondersteunen. En wie weet is dan deze pas gestarte rubriek inderdaad *niet zonder hoop*. ▲

Kreil. Het lijkt erop dat er een hoopvolle redding in zicht is voor deze verlaten en vervallen stolp.

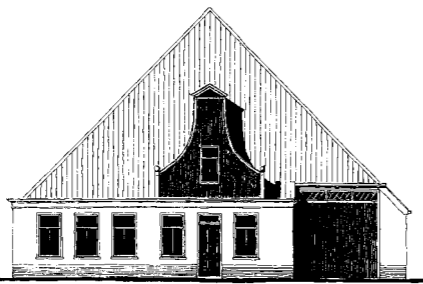

FOTO'S: MELANIE BALLEUX

Ook adverteren?

ipsis

marketing • reclame • internet • crm

Bel of e-mail naar
0229 27 27 00 - carla@ipsis.nl**vierkant achter uw stolp**
architectenburo ir henri leloup bvwarder 132 1473 ph warder
tel. 0299 - 401 380
www.leloup.nl**LANDELIJK
-WONEN.nl****TE KOOP****Verlaatsweg 33, Spierdijk**

Landelijk wonen nabij het dorp Spierdijk, centraal gelegen tussen Hoorn en Heerhugowaard in de polder Wogmeer. Het betreft een ruime kavel van ruim 9.800 m², bestaande uit erf, ondergrond kassen en land. Hierop staat een woning met aanbouw, een schuur met werkplaats, een schuur met voormalige bollencellen en een grote bergschuur. Verder staan er kassen op het perceel ter grootte van circa 844 m². Wellicht zijn er mogelijkheden voor ruimte voor ruimte. Informeer naar de mogelijkheden.

Vraagprijs € 390.000,- k.k.*Meer info bij makelaar G.M. van der Velden***AGRITEAM NOORD-HOLLAND BV**Noordervaart 30 • 1841 HA Stompeteren
Tel. 072-5039797 • E-mail: noordholland@landelijk-wonen.nl**www.landelijk-wonen.nl****SCHILDERSBEDRIJF
VAN BENSCHOP****DE
VERFFRAAIER!***Zegt wat hij doet,
doet wat hij zegt.*

Werkt ook met verven op natuurlijke basis.

T 06 - 22 799 263 - info@vanbenschop.nl
Wognum - www.deverffraaiier.nl**Pimpernel**
bloemen & meer**Wij verkopen sfeer**Dorpsstraat 158, 1733 AR Nieuwe Niedorp
0226 413500
www.pimpernel-boemen.nl**T P A
H G**trigallez
peeters
van apeldoorn
hangelbroek
gouwetor
architecten
bnapostbus 2190
1620 ed hoorn
t 0229-212919
f 0229-217961
e info@tpahga.nl
www@tpahga.nl

architecten

KIEK 28

Deze Kiek blijft raadselachtig. Geen reactie op herkenning, zelfs geen magere verwijzing waar de vijf personen (handjes op de rug en in de camera kijken!) vereeuwigd. Dirk Spijker, die de foto inzond, zal nog even geduld moeten hebben. Kijken jullie nog eens goed naar dat mooie beeld van de vorige Nieuwsbrief. Wie weet komt de locatie tevoorschijn en komen we erachter wie dat waren daar bij twee stolpen in een tulpenveld.

FOTO: COLLECTIE DIRK SPIJKER

KIEK 29

We hebben er weer een. Weer een pracht van een plaat van een dot van een stolp. Behalve de redactie zit deze keer ook stolpenspeurneus Mantel in zak en as, want ondanks de exact geachte aanduiding op de achterkant van de foto, klopt daar geen ene moer van. Kerkeveld staat er met het huisnummer erbij, maar nee hoor, een controle in het veld leverde helemaal geen stolp op. Laat staan dit pracht exemplaar. Dus beste lezers, hier gaan we weer op speurtocht in ons gezamenlijke stolpengeheugen. Welke stolp is dit, en waar stond, nog liever, waar staat ie? Aan de stolpenslag, waarde stolpisten!

Boerentrots

Om te beginnen loopt het maaiveld op de foto aan de rechterkant iets omhoog, waardoor de suggestie ontstaat dat de stolp op een verhoging in het landschap dan wel op een terp staat. Maar het is ook goed mogelijk dat de fotograaf destijds scheef heeft afgedrukt. De ware reden laat zich raden, maar mooi en intrigerend is het wel. Terug naar de stolp. Een fors model met aan de darszijde een aangebouwde schuur met houten topgevel en een bovendeur met bovenlicht. Alles pannengedekt. Let op het raampje, een vierruitertje, en op het miniraampje boven een van de twee muurankers. Waarom daar?

Dan de stolpboerderij zelf. Een stoere kanjer in

een decor van zes forse en even stoere leilinden (?), die vanwege het jaargetijde zonder blad langs voor- en zijgevel staan. Rietgedekt met een dakspiegel in trapgevelmotief in het dakvlak van de darsdeuren. Een correcte rij voetpannen direct boven de sobere maar stijlvolle dakgoten. Een grote vierkante schoorsteen priemt kaarsrecht in de lucht waarbij de uitkragende dekplaat en de enkele rand van siermetselwerk opvallen. Een korte nokvorst verraaft binnen een dubbel vierkant of minstens een vierkantconstructie met twee flinke overstekken. In de gevels driemaal een paar T-ramen met een gebogen bovendorpel. Daarboven weer kammen van baksteen in wisselende kleurstelling. In de voorgevel de voordeur met een bovenlicht, de vormgeving identiek aan de ramen. Zeer klassiek en welk een ingehouden detaillering!

Verder vallen de muurankers op en het kelder-raam onder de twee ramen in de zijgevel. Is dat dan meteen de opkamer? Dat zou heel goed kunnen als deze stolp van het Westfriese model is. Dan is de lange regel haaks op de dars, dus aan de niet zichtbare gevel en zou de hier zichtbare 'voordeur' toegang kunnen geven op genoemde stalruimte! Op de foto onzichtbaar. Wel zien we de darsdeuren met loopdeurtje. Beide omgeven met een uiterst doelmatige witte zichtlijn, waardoor de precieze locatie van dars- en loopdeuren ook in schemerdonker en in maanachten goed opvallen. Geniet dan nog even van het raam naast de darsdeuren (weer een vierruitertje) en het eenvoudig uitgevoerde bovenlicht. Verder vallen de gestucte smetrand (alleen naast de darsdeuren een stukje spierwit) en het eenvoudige hek van drie horizontale planken op. Ten slotte die ene melkbus, die blinkend

gepoetst, staat te glimmen van trots in het gedempte daglicht. Kortom een grote stolpboerderij met zorgvuldig aangebrachte smaakvolle detaillering, zonder enige opspraak. Onvervalste boerentrots.

Boerengezin

Het gezelschap voor de stolpboerderij is al evenzeer zorgvuldig opgesteld. Overduidelijk wordt er geposeerd. Wellicht is de fotograaf zelfs besteld. Twee oudere personen te linker en te rechterzijde. In onze beleving de boer en de boerin, al enigszins op leeftijd, maar nog in de kracht van hun leven. Er tussenin hun trots, hun zoon en hun dochter. De zoon te paard, handen aan de teugel en stevig in het zadel en de dochter in een eenvoudige jurk met matrozenblouse en grote strik in het overigens losse haar. Op de arm draagt zij haar favoriete huisdier, een (zwarte) kat. Het hondje voor haar kwispelt zo hard van afhankelijkheid dan deze als een vage vlek is vereeuwigd. De zoon zit fier rechtop in het zadel op de rug van bles en draagt een pak. In tegenstelling tot de ouders, die gekleed zijn in weliswaar knap, maar dagelijks goed. De boer draagt een pet, de boerin een donkere jurk. Geen flauwekul. Daarvan zijn ze overduidelijk geen voorstander. Doe maar gewoon, dan doe je gek genoeg. De aanwezigheid van het varkentje is daarmee des te opmerkelijker, of is dat nu juist het geheim van het boerenleven? Het genoeg dat een hardwerkend boerengezin beleeft aan een proper en goed marcherend boerenbedrijf? Wie het weet mag het zeggen. Net als de oplossing op de vraag over meer wetenschap aangaande deze stolpboerderij. Wie kent de geschiedenis achter deze boerenfamilie en deze prachtig mooie stolp? Meer nieuws onverwijld naar het secretariaat. ▲

FOTO: COLLECTIE JACCO MANTEL

STOLPEN IN HET NIEUWS

UIT HET NOORDHOLLANDS DAGBLAD, VERZAMELD DOOR ED DEKKER, JOURNALIST.

De Jazzboerderij in **Den Oever** heeft zijn vertrouwde gangmaker verloren. Max is niet meer. Zijn stolp is raar leeg. Een nieuwe bestemming is nog niet gevonden.

Met een keur aan stolpen binnen de Westfriese Omringdijk als inspirerend decor trappen deelnemers aan een tocht van Dorcas **Andijk** 8.000 euro bijeen.

Gestopt met boeren, maar toch blijven wonen op het platteland. In een gedeelde boerderij of in een stolp als kangoeroewoning. **Opmeer** meldt veel interesse.

Een avondje waard: Gasterij Nieuw Westert in **Egmond-Binnen**. Dineren in een stolp uit de 17e eeuw, herbouwd na een brand in 1936. Genieten tussen de koeschotten.

Een waardevolle bijeenkomst in **Oostwoud** van o.a. de gemeente: voorlichting over aantrekkelijk en duurzaam wonen in een stolp. Ook om ervaringen uit te wisselen.

In haar schilderijenserie 'gespiegelde ruimte' laat Anneke Helder uit **Beningbroek** zich inspireren door de West-Friese stolp. Het complexe gaat terug naar een eenvoudige vorm.

POM in de boomgaard

De POMologische Vereniging Noord-Holland stelt op zaterdag 6 september 2014 zijn Collectieboomgaard aan de Volgerweg in Middenbeemster open voor bezoek. ▲

Anita van Breugel van Bureau Cultuurhistorie verzorgt fietsexcursies langs boerderijen. Een tocht door **Heerhugowaard** voerde langs markante stolpen. Met veel tekst en uitleg.

Een nieuwe stolp uit 2009 met kapberg vormt het stralende middelpunt van een foto in de rubriek 'Ontdek je plekje'. Het ensemble verrijkt **Barsinghorn**.

Twisk staat in de schijnwerpers als een van de 'West-Friese Wonderen'. De vele prachtige stolpen zijn de parels van het beschermd dorpsgezicht.

Opnieuw een publieksactiviteit met stolpen als middelpunt: een lezing in **Obdam** over archeologisch en bouwhistorisch onderzoek. Verzorgd door archeologe Dieuwertje Duijn.

Toeristische bouwvallenpromenade. Zo noemt organisator Dirk Beemster zijn wandeltocht in **Beningbroek**. Tien kilometer langs twintig aftakelende stolpen, schuren en bijgebouwen.

'Wrat van het Oorgat', zo wordt in **Edam** een vervallen stolp genoemd. De toekomst is ongewis. Het bestemmingsplan – dat de status monument aangeeft – is 'vernietigd'. ▲

ANBI

De Boerderijstichting Noord-Holland is aangemerkt als ANBI. (Algemeen Nut Beogende instelling). Voor donateurs geldt o.a. belastingvoordeel door giftenaftrekregeling. ▲

STOLPENCURIOSA

FOTO: MART GROENTJES

In deze rubriek komen curieuze stolpen aan bod. Deze stolp (die overigens te koop is) in Hoogwoud vormt de kern van de opvallende verzameling verkeersmiddelen op het erf rondom. Van alles wat rijdt, vliegt en vaart is hier een exemplaar in het echt waarneembaar. Bed- en breakfastvieren kan hier ook, in bijvoorbeeld een historische trein of tramstel.

Wind en riet

De curieuze rietgedekte stolpschuur in nummer 76 bracht een reactie van eigenaar Peter Zeisser teweeg. Hij mailt: "Julie hebben het mis, noch was de rietdekker dronken, noch was hij in Azië. De architect, van 24h Architecture uit Rotterdam, heeft dit wonderschone ontwerp voor ons gemaakt en de superbekwame rietdekkers van Jan Molenaar wisten het te realiseren. Het dak is gekanteld tegen de richting van de zuidwestenwind en de lijnen geven de stroming ervan weer. Geniaal toch? En nog beeldschoon ook. Alleen een beetje anders dan gewoon." ▲

Nieuwsbrief nr. 77 van de Boerderijstichting Noord-Holland 'Vrienden van de stolp', juni 2014.

Secretariaat: Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen, telefoon 072 - 581 68 88 (ma t/m vr 10 - 12.30 uur), e: stolpen@xs4all.nl website: www.boerderijstichting.nl

IBAN: NL69INGB000338181 t.g.v. Boerderijstichting Noord-Holland, Alkmaar.

Redactie: Mart Groentjes en Willem Messchaert

Grafische verzorging en advertenties: Carla Buijsman
ipsis b.v., Zwaag (0229 - 27 27 00)

Druk: Meco Offset, Zwaag

Oplage: 2.000 exemplaren

Het bestuur van de Boerderijstichting Noord-Holland 'Vrienden van de stolp':

Evert Vermeer (voorzitter)
Larixplantsoen 15, 1702 XG Heerhugowaard

Mart Groentjes (secretaris)
Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen

Evert Barendrecht (penningmeester)
Jan Greshoffstraat 20, 1822 JC Alkmaar

Willem Messchaert, Kolhorn
Melanie Balledux, Warmenhuizen
Joop van Diepen, Oosterblokker
Sander Douma, Schermerhorn
Wilma Eelman, Den Burg
Maarten Koning, De Goorn
Henk de Visser, Oudorp
Anneke Zandt, Twisk
Peter van Zutphen, Anna Paulowna

Advisering

Het is voor leden mogelijk adviezen m.b.t. constructief-technische cq esthetische aspecten en onderwerpen over boerenerven 'op locatie' te verstrekken.

Voor een dergelijk advies wordt een bijdrage van € 100,- (all-in) in rekening gebracht.

Verzoeken om advies te richten aan het secretariaat: Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen e: stolpen@xs4all.nl

Zie ook onze website: www.boerderijstichting.nl

De nieuwsbrief verschijnt 4 maal per jaar.

ISSN 1566-8843

Te weten

- Lidmaatschap van de Vrienden van de stolp is € 15,- per jaar (meer mag).
- Geef tijdig eventuele adreswijziging door.
- De beroemde boerderijkalender 2003 is ook in 2014 bruikbaar!